

Yabancı Uyruklu Asistan Hekimler için Yeni Dönem

20 yılı aşkın bir süredir dünyanın dört bir yanından gelerek Türkiye’de tıpta uzmanlık eğitimi alan ve beraberinde sağlık hizmeti sunan yabancı uyruklu asistan hekimler yakın bir zamana kadar –birkaç istisna dışında– emeklerinin karşılığında kurumlarından hiçbir ücret veya destek almadan çalışmaktaydılar. Sayıları 1000’i bulan yabancı uyruklu asistan hekimlerin; Türk meslektaşlarıyla aynı koşullarda yan yana çalışmalarına, nöbet tutmalarına, aynı zorlu eğitim sürecinden geçerek uzmanlık derecesini almalarına karşın bu süreç boyunca maddi gelirden yoksun kalmaları vicdanları rahatsız etmekteydi elbette.

Bu çifte standardın ortadan kaldırılması için bugüne kadar çok sayıda irili ufaklı girişimin (örn. Türk Tabipleri Birliği Asistan Hekim Komisyonu raporu) olduğunu biliyoruz. 20 yıl önce Azerbaycan’dan Türkiye’ye gelmiş bir ailenin çocuğu olarak ben de Hacettepe’deki öğrenciliğim sırasında bu sorunun çözümü için elimden geldiğince katkı sağlamaya kendi kendime söz vermiştim. Bu amaçla arkadaşlarımızla birlikte bizden önceki girişimleri inceleyip ilgililerle görüştüğümüzde aldığımız yanıt hep aynıydı: “Kanunlar yabancı asistanlara ücret ödenmesine izin vermiyor, bu mümkün değil”. Bu durum normal koşullarda yılgınlık ve çaresizlik yaratması gereken bir durumdu. Ancak biz talebimizin haklı ve geçerli bir istek olduğuna emindik. Üstelik İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin “eşit işe eşit ücret” ilkesi ve çağdaş demokratik ülkelerdeki uygulamalar da bunu desteklemekteydi. Bu durumda hak arayışımızın gerekirse bir yasal düzenlemeye varıncaya kadar sürdürülmesinin kaçınılmaz olduğuna inanmıştık artık. Türkiye’nin siyasi ve toplumsal koşulları düşünüldüğünde bu mücadelenin ne denli zorlu bir mücadele olacağı açıktı. Ama denemeye değerdi.

Öncelikle sorunun kaynağını anlamaya çalıştık. Bu duruma kaynaklık eden mevzuat hükümleri esas olarak; 1219 sayılı kanunla yabancı hekimlerin Türkiye’de mesleklerini icra etmelerine izin verilmemesi ve Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği’nde belirtilen, uzmanlık eğitime başlayacak yabancı uyruklu hekimler için “uzmanlık eğitimi süresince kendilerine burs verileceğini veya Türkiye’deki giderlerinin karşılanacağını belirten bir belgenin sunulması” şartıydı. Yabancı uyruklu asistan hekimler, mevcut kanunlar nezdinde “çalışan” değil “öğrenci” olarak kabul ediliyordu. Bu

nedenle kendilerine maaş ödenmesi mümkün değildi. Fakat öte yandan da, kendileriyle tıpatıp aynı işi yapan Türk meslektaşları ise aynı zamanda hem “öğrenci” hem “çalışan” olarak kabul edilmekte; emeklerinin karşılığında maaş, döner sermaye ödeneği ve nöbet ücreti almaktaydı.

Bu çifte standardı savunanlar ise sıklıkla, yabancı uyrukluların uzmanlık programlarına farklı TUS puanlarıyla, farklı kontenjanlardan girmelerini ve bu koşulları kabul ederek, kendi istekleriyle eğitim almaya gelmelerini gerekçe göstermekteydiler. Oysa ki yabancı uyruklular için oldukça kısıtlı sayıda ve nispeten daha az prestijli kontenjanların açıldığı, yabancı uyrukluların bazı bölümleri Türk uyruklu meslektaşları kadar yüksek puanlarla kazandıkları ve nasıl girildiğinden bağımsız olarak asistanlığın ilk gününden itibaren aynı koşullara tabi oldukları düşünülürse talep edilen hakların dayanaksız olmadığı, aksine emeğin karşılığının alınması esasına dayandığı daha iyi anlaşılabilir.

Üç yıl önce düzenlenmeye başlayan, Türkiye’de eğitim alan Azerbaycanlı genç hekim ve tıp öğrencilerinin bilgi, deneyim ve sorunlarını paylaşmalarını amaçlayan “Örnek Hekim Olmaya Doğru” temalı forum toplantıları bu fikirlerin olgunlaşması ve uygulamaya konulması için tam da uygun bir ortam sağlamıştı. 12-13 Ekim 2013 tarihlerinde Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde düzenlenen Azerbaycanlı Genç Hekimlerin ve Tıp Öğrencilerinin 3. Türkiye Forumu’na Türkiye ve Azerbaycan’ın sağlık ve eğitim alanındaki önemli isimleri katıldı. Yaklaşık 150 katılımcı, 2 gün boyunca devam eden paneller ve tartışmalarda bu konuyu gündeme getirerek yapıcı öneriler ortaya koydu. Toplantıya katılan Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Sağlık Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR da bu görüşleri dikkate alacağını ifade ederek, Forum katılımcılarından yabancı uyruklu asistanların sorunları ve çözüm önerilerini içeren bir rapor talebinde bulundu. Forumun son oturumunda bu konuda araştırma yapmak ve rapor hazırlamak üzere bir çalışma grubu oluşturuldu. Yaklaşık bir buçuk ay gibi bir süre sonunda bu grup, “Türkiye’de Tıpta Uzmanlık Eğitimi Alan Yabancı Uyruklu Asistan Hekimlerin Sorunları ve Çözüm Önerileri” başlıklı raporunu 30 Kasım 2013 tarihinde tamamladı. Aynı dönemde TBMM Sağlık Komisyonu’nda görüşülen Yeni Torba Yasa’da yabancı asistanlarla ilgili bir maddenin de yer aldığı bilgisi ulaştı. Nitekim, çok geçmeden 02.01.2014 tarihli TBMM Genel Kurulu’nda kabul edilerek yasalaşan 6514 sayılı "*Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*" 18.01.2014 tarih ve 28886 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, ve bu kanunla 1219 sayılı kanunun ek 14’üncü maddesine eklenen bir fıkra ile yabancı uyruklu asistan hekimlere döner sermayeden (1000 TL civarında) ödeme yapılması kabul edilmiştir. Böylelikle yabancı uyruklu asistan hekimler, uzun yıllardan sonra emeklerinin karşılığını kısmen de olsa almanın sevincini yaşayabilmişlerdir. Bu gelişmenin ardından, Azerbaycan Büyükelçiliği’nin girişimiyle TBMM Sağlık Komisyonu Başkanı Sayın Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR’ı makamında ziyaret ederek kendisine teşekkürlerimizi iletmenin yanı sıra, nöbet ücretleri ve sağlık sigortası gibi konulardaki taleplerimizi de içeren raporumuzu da sunduk. Kendisi bu konularda da gerekli incelemelerin ardından adım atılabileceğinin sinyallerini verdi. Eş zamanlı olarak, bazı üniversite hastanelerindeki asistan hekimlerin nöbet ücretlerinin ödenmesine ilişkin olarak mahkemelerde açtığı davaların da

lehlerine sonuçlandığı haberleri gelmeye başladı. Bütün bunların sonucunda yakın bir zamanda TBMM'de kabul edilerek 11.09.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6552 sayılı kanun ile, artık yabancı uyruklu asistan hekimlere de nöbet ücreti ödenmesinin önü açılmış oldu. Bu kanuna istinaden üniversite ve eğitim araştırma hastanelerinde eğitim alan yabancı uyruklu asistan hekimlere, ilk nöbet ücretleri yakın bir zamanda ödenmeye başlandı.

Böylelikle uzun yıllardan beri yürütölen, son bir yılda ise yoğunlaşan mücadeleler sonunda yabancı uyruklu asistan hekimler en azından geçimlerini sağlayabilecekleri bir gelire –yasal güvence ile– kavuşmuş oldular. Bu gelişmenin, kısa ve orta vadede Türkiye'ye eğitim almaya gelen yabancı hekimlerin hem nicelik hem de niteliğinin, uzun vadede ise Türkiye'nin sağlık alanındaki uluslararası etkinliğinin artmasına katkı sağlayacağına olan inancım tamdır. Her şeyden önce bir hak meselesi olan bu sorunun büyük ölçüde çözülmüş olması ise ölkemiz adına bir gurur ve övünç kaynağı olmalıdır. Başta TBMM Sağlık Komisyonu Başkanı Sayın Prof. Dr. Necdet Ünüvar, Azerbaycan Büyükelçiliğı Eğitim Müşaviri Doç. Dr. Necibe Nesibova, bugüne kadarki "Örnek Hekim Olmaya Doğru" Forumları'nın düzenleme komitesi yöneticileri Dr. Ferit Kasımzade, Dr. Elshad Hasanov, Dr. Perviz Hacıyev, Dr. Abbas Ahmedli, Dr. Azade İbrahimova ve İnt. Dr. Nurlan Abdullayev olmak üzere bu mücadeleye emek ve destek veren herkese şükranlarımızı sunar, başka mücadeleler için esin kaynağı olmasını dileriz.

Araş. Gör. Dr. Şahin Hanaliođlu (Khaniev)

Azerbaycanlı Hekimler Derneğı Yönetim Kurulu Başkanı

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi Anabilim Dalı

Ek: Türkiye'de Tıpta Uzmanlık Eğitimi Alan Yabancı Uyruklu Asistan Hekimlerin Sorunları ve Çözüm Önerileri